

Solun

Vizantijski muzej

Tekst napisao: Jovica Petrović

Pamtimo ga kao grad gde smo, srećnih godina, rado svraćali i šopingovali, vraćajući se sa letovanja na grčkom primorju. Grad u kojem su nas svi srećno dočekivali na tečnom srpskom sa: "Dobar dan." Drugim rečima, moglo bi da se kaže da je reč o izuzetnom i nesvakidašnjem gradu na raskrsnici istoka i zapada, koji zbog obilja vizantijskih spomenika nazivaju grčkom Ravenom ili grčkim Konstantinopoljem. Sa 740.000 stanovnika, glavni je grad severne Grčke i cele regije - egejske Makedonije, kao i kulturni, prosvetni, industrijski, finansijski i administrativni centar ovog dela zemlje. Razvio se u zaleđu poluostrva Halkidiki, u prostranom solunskom polju, u severoistočnom delu Solunskog zaliva. Sam grad je polukružno sagrađen duž obala zaliva na obroncima brda Kedrinosa.

U fizionomiji grada jasno mogu da se uoče dve velike oblasti. To su **Ano Poli**, viši

deo grada na strmom području, i **Kato Poli**, niži deo grada koji se pruža ka istoku, do luke. Kroz Solun prolazi nekada

Mnogo je onih koji hvale lepote ovog grada, poznatog kao "Most zaliva Termaikos" (Solunskog zaliva). Jedan je od najstarijih gradova u Evropi. Sam Solun se veoma razlikuje od Atine naglašenim istočnjačkim uticajem, noćnim životom, restoranima i uzurijama, prodavnicama odeće, obuće i nakita, gradskim pijacama i ogromnim brojem spomenika iz perioda Vizantije.

najvažniji put **Via Egnatia**, koji je vekovima povezivao istok i zapad i to je, ujedno, i glavna ulica grada. Severoistočno od višeg dela grada nalazi se i turistički vrlo važna oblast grada - **Espano Poli**. Ovde se nalaze ostaci nekadaših rimskih zidina, iza kojih uske uličice vode do kule, to jest, tvrđave Kastru. Ovaj deo grada ima veliki broj malih kuća sa lepo uređenim vrtovima u istočnjačkom stilu. Grci ovu staru Tursku četvrt zovu **Epimenidu**.

Solun je osnovan u 4. veku pre nove ere. Ime je dobio po Tesaloniki, sestri kralja Aleksandra Makedonskog. Istoriju ovog grada obeležile su sve velike civilizacije koje su se smenjivale na prostoru Evrope. Njime su vladali Rimljani, koji su stvorili od njega prestonicu rimske provincije. U 3. i 4. veku su ga napali

Goti, a u periodu od 6. do 8. veka doživeo je više uzastopnih napada Avara i Slovena. U 12. veku su ga opljačkali Normani, a paljen je i rušen i tokom krstaških ratova. Posle pada Carigrada u četvrtom krstaškom ratu, postao je prestonica Solunske kraljevine na čelu sa Bonifacijom Monferatskim. Od 1261. godine Solun je ponovo u sastavu Vizantije, od kada ga je osvojio epirski despot Teodor Andeo. Grad je pretrpeo i napade srpskog kralja Milutina i cara Dušana, koji su uspeali da gradu oduzmu znatan deo zaleđa. Pod Turke je pao 1430. godine, a oslobođen je uz pomoć srpskih vojnika tek 1912.

Godine 1917. grad je stradao u velikom požaru. Posle ove velike katastrofe grad je izgrađen po novom planu.

Burna istorija Soluna ostavila je duboke tragove i kulturne uticaje mnogih naroda, a grad je sve to verno prikupljao i čuvao godinama, ne bi li dobio duh i brojne znamenitosti kojima danas pleni.

Od spomenika iz rimskog perioda ističu se **Galerijev slavoluk i Rotonda**. Galerijev slavoluk, poznat kao **Kamara**, sagrađen je početkom 4. veka, nakon pobeđe imperatora Galerija Maksimilijana u Aziji i deo je velike serije građevina - **Galerijeva palata i Hipodromion** (trkalište za konje), kao i imperatorov **Mauzolej**. Ostaci palate su pronađeni na **Navarino trgu**, dok se ostaci hipodroma nalaze ispod temelja kuća na istoimenom trgu.

Galerijev slavoluk

Ostaci rimskih zidina

Rotonda predstavlja najstariji spomenik u gradu. To je kružna građevina, po svojoj arhitekturi jedinstvena u Grčkoj. Danas se ne može sa sigurnošću tvrditi kakva je bila njena prava namena. Mnogi misle da ju je Galerije saziđao za Mauzolej, drugi pak da je ovo mesto gde su se održavale glavne ceremonije.

Bilo kako bilo, za vreme vladavine Teodosija Velikog, Rotonda je preobraćena u crkvu, a za vreme turske vladavine u džamiju. Danas je Rotonda crkva posvećena svetom Đorđu, dekorisana mozaicima sa zlatnom pozadinom i prelepim freskama.

S obzirom na to da je u vizantijskom periodu imao 565 crkava, slobodno se može reći da je Solun jedan veliki vizantijski muzej. Između savremenih građevina nalaze se izvanredno očuvane crkve sa jedinstvenim zidnim freskama i retko lepim mozaicima. Danas je očuvano dvadesetak, kao što su **Crkva svete Sofije, Crkva Bogorodice Halkein, Crkva sv. Apostola, Manastir Vlatadon sa crkvom Sotirovog Preobraženja**, a svakako najznačajnija je **Crkva svetog Dimitrija**, zaštitnika Soluna. Podignuta na ruševinama rimskog kupatila, gde je svetac bio u tamnici i prema legendi sahranjen. Prva ranohrišćanska crkva, sa drvenim krovom, bila je uništena požarom u 7. veku. Ponovo je izgrađena u istom obliku, ali nju je opet uništio požar iz 1917. godine. Restauraciju crkve je uradio arhitekt Zahosa,

Crkva svetih apostola

Rotonda

koji se ovde odigrao, kula je promenila naziv u "krvavu kulu". Ovakav naziv je nosila sve do 19. veka, kada je eksterijer zgrade prefarban u belo (na grčkom Lefkos Pirgos). Poslednjih godina

Interesantno za posetu svakom turistu, a posebno našim putnicima, jeste brdo Zejtinlik kod Trga Metaksa, gde se nalazi Srpsko vojničko groblje na kojem su sahranjeni izginuli i umrli srpski ratnici koji su se borili na Solunskom frontu od 1916. do 1918. godine.

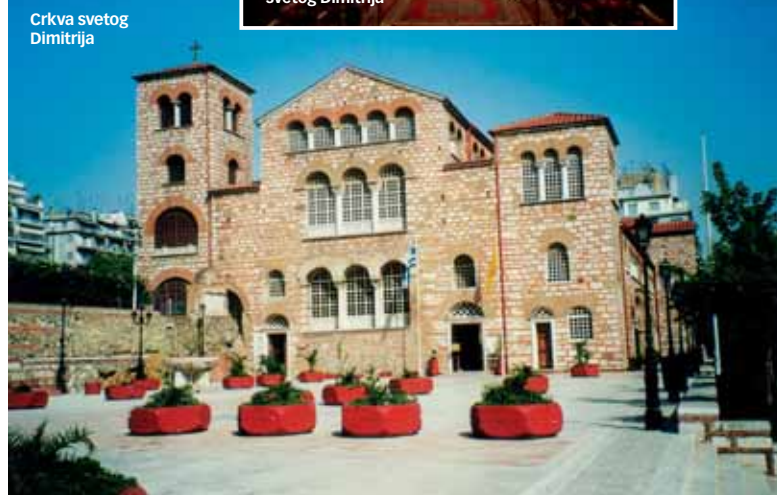
od kojih se ističu **Lutra kupatila**, koja su koristili Turci.

Interesantno za posetu svakom turistu, a posebno našim putnicima je brdo **Zejtinlik** kod Trga Metaksa, gde se nalazi Srpsko vojničko groblje na kojem su sahranjeni

ni izginuli i umrli srpski ratnici koji su se borili na Solunskom frontu od 1916. do 1918. godine. U tišini čempresa i ruža hilendarskih rasadnika krije se opomena, ponos, strahopoštovanje, i

Unutrašnjost crkve svetog Dimitrija

Crkva svetog Dimitrija

blaga jeza među grobnicama srpskih i savezničkih ratnika Francuske, Velike Britanije, Rusije i Italije. Spomen-obeležje podignuto je na inicijativu ratničkih udruženja i po ličnom naređenju kralja Aleksandra Karađorđevića. Na oko 10.000 kvadrata, materijalom dopremljenim iz Srbije, ovaj nesvakidašnji kompleks je završen 1936. godine i na njemu počivaju posmrtni ostaci više od 8.000 srpskih ratnika. Centralno mesto zauzima mauzolej, dok se na njegovu južnu stranu nadovezuje kapela i ulaz u kriptu u kojoj se na 108 parcela nalazi 5.580 pregradaka sa posmrtnim ostacima srpskih vojnika. Zgrade su uređene u modernizovanom vizantijskom stilu obogaćenom mozaicima, freskama, ornamentima, motivima i stihovima koji prenose duh pravoslavlja iz srpskih srednjovekovnih svetinja i srpskog rodoljublja. Na otvorenom prostoru oko Mauzoleja uređeno je groblje sa 1.440 pojedinačnih grobova raspoređenih u deset parcela u obliku čiriličnog slova P. Grobovi su obeleženi mermernim krstovima na pravougaonom postolju koje se završava u obliku kupe. Na krstovima je uklesano ime, prezime i jedinica sahranjenog ratnika ili samo ime i prezime, ako nije utvrđeno kojoj je jedinici pripadao. Svakome ko poseti ovo groblje zasigurno će dugo u glavi odzvanjati stihovi uklesani u belom mermeru u ime slave svih onih koji su se borili tamo daleko za mir i slobodu svih naroda sveta. "Blago potomstvu što za njima žali Jer oni behu ponos svome rodu: Blago i ima jer su slavno pali Za Otadžbinu, Kralja i Slobodu!" Danas o čitavom kompleksu brine Đorđe Mihajlović, potomak srpskog vojnika koji je sahranjen na tom groblju.

U Solunu se nalazi čak 25 muzeja: **Arheološki, Etnografski, Rotonda**, zatim oni koji se bave zanimljivom tematikom, kao što su istorijski put jevreja Soluna i **Muzej jevrejskog prisustva** - koji obrađuju deo istorije grada koji su označili jevreji; ili **Vodovodni muzej Soluna** - za sve zainteresovane za istoriju vodosnabdevanja ovog velikog grada duge tradicije. Pomena radi, u Solunu je i jedan od najvećih univerziteta na Balkanu, Tehnička akademija, Ekonomski institut, dve Državne muzičke škole i nekoliko kulturnih udruženja.

Solun je i domaćin festivala filma u oktobru i novembru, pozorišnog festivala, susreta plesnih grupa, festivala Grčke pesme kao i velikog jesenjeg festivala muzike i pozorišta pod nazivom "Dimitrija".

Solun se sve više afirmiše i kao sajamski grad i grad simpozijuma, privlačeći na desetine hiljada posetilaca ovakvih događaja.

Bela kula

Simpozijumski centar **Velidio** je jedan od najvećih te vrste na Balkanu. Pogodan je za sve vrste manifestacija, a u istom delu grada na prostoru **Helehro** - Nacionalne organizacije međunarodnih i lokalnih sajмова, postoji još jedan simpozijumski centar **Nikolaos Jermanos**.

Pravi način da doživite Solun je poseta nekoj od brojnih taverni, uzerija ili kafića obojenih mediteranskim suncem i mirisom mora koji dolazi iz luke. Od jela se u tavernama (grčkim nacionalnim restoranima) služe jela jedinstvene lokalne kuhinje, riblji specijaliteti, ali i jela tradicionalne istočnjačke kuhinje. Najviše taverni se nalazi u centru grada, ali i duž Solunskog zaliva. U Solunu ima dosta luk-suznih restorana koji, ipak, održavaju tradiciju lokalnog ukusa. U tavernama se služe dobra vina koja vekovima čine neodvojivi element grčke civilizacije. Najlepše taverne se nalaze u višem, starijem delu grada, ali i u modernim delovima istorijskog centra grada (Ladadika u Milosu, u Vilka, ali i u Nea Krini), kao i na Aristotelovom trgu i

Solun Travel Tips

VODIČI

Internet prezentacija www.saloniki.org ili štampana publikacija **Turistički vodič Soluna** u izdanju Komisije za projekciju sreza Tesalonikija najbolji su načini da se snadete u Solunu.

PROPUSNICE I KARTICE

Sa **ISEC** studentskom karticom se u muzejima ostvaruje do 50% popusta.

BEZBEDNOST

U čitavoj Grčkoj, a samim tim i Solunu, deluje **turistička policija**, koja vam 24 časa pruža zaštitu i sve informacije pozivom na 171. Informacije su na grčkom, engleskom francuskom i nemačkom.

ZABRANE

Posebnih zabrana nema.

RADNO VREME

Prodavnice rade ponedeljkom, sredom i subotom **jednokratno** - od 08.00 do 15.00 sati, a utorkom, četvrtkom i petkom **dvokratno** - od 08.00 do 14.00 i od 17.30 do 20.00.

B92

NOVI
ŽIVOT
na B92.net

Lifestyle
Moda
Zdravlje
Putovanja
Nauka
Roditeljstvo
Udvaranje
Antitabu

www.b92.net/zivot

Tursko kupatilo ispod crkve svetog Dimitrija

trgu Elefterias. Posebni ugostiteljski objekti u Solunu su na daleko čuvene uzerije - nešto slično našim kafanama, gde se služi jako alkoholno grčko piće uzo. Pored toga, grad je prepun malih pečenjara gde mogu da se kupe piletina i krompiriči, ali i čuveni grčki giros po povoljnim cenama. Ove pečenjare uvek imaju i nekoliko kafanskih stolova prekrivenih kariranim stolnjacima, što odaje utisak prijatne atmosfere i bliskosti sa gostima. Ovakvi mali ugostiteljski objekti, uzerije, taverne, pečenjare, u vlasništvu su malih grčkih porodica koje vekovima čuvaju tradiciju dobrog ugostiteljstva. U Solunu postoje i moderni restorani i kafei koji se sreću svuda u svetu. Ovakvi kafići se najčešće nalaze duž obale zaliva, ali su mnogi

od njih specijalizovani za noćni provod. Za one koji to žele postoje mnoga mesta noćne zabave sa tradicionalnom muzikom i igrom. Zahvaljujući ovako bogatoj ponudi ishrane, pića, muzike i zabave dolazi se do zaključka da je i Solun jedan od onih gradova koji nikada ne spavaju.

Što zbog tradicije, što zbog turističke konkurencije okolnih zemalja, ne možete se iznenaditi prijetnom gostoljubivošću,

besplatnim pićem u restoranu, nižom cenom nego što je u cenovniku, jer za svakog Grka ugostitelja gost je svetinja i izvor prihoda. Primetićete da su i grčki kafići tokom čitavog dana prepuni što mladim, što starijima koji vreme prekraćuju ispijajući grčku kafu (isto što i naša turska) i igrajući partiju tavlja, igre koja pomalo liči na našu micu.

Prilikom posete ovog grada uočava se da stanovnici neuobičajeno vole svoj grad, nazivajući ga najopuštenijim gradom na svetu. Ponosni na svoje makedonsko poreklo i Aleksandra Makedonskog koga Grci, sudeći po Solunjanima, bez prava nazivaju Aleksandros Megalos to jest Aleksandri Veliki, Solunjani

svakog dočekuju otvorenog srca. Bez sumnje se može reći da je ovde svako dobrodošao, a kako i ne bi, kada svi putevi za jug i Malu Aziju vode već nekoliko hiljada godina, baš preko teritorije Soluna. Tako je ovaj grad ničiji, a svačiji, i makedonski i grčki i turski i srpski... I svih naroda koji ga posete. ■

Posebni ugostiteljski objekti u Solunu su na daleko čuvene uzerije - nešto slično našim kafanama, gde se služi jako alkoholno grčko piće uzo. Pored toga, grad je prepun malih pečenjara gde mogu da se kupe piletina i krompiriči, ali i čuveni grčki giros po povoljnim cenama.

Solun Travel Tips

■ KUHINJA

Tradicionalna kuhinja je **mešavina mediteranske i orijentalne**. Najpoznatija jela su giros, kao i razne vrste musaka, zatim grčke salate sa obaveznom dodatkom feta sira prelivenne maslinovim uljem. Ne propustite da probate jaretnu na grčki način, a od dezerta baklave.

■ SPORT I REKREACIJA

U Solunu postoji šest fudbalskih i košarkaških klubova, zatim sportsko jedrenje, jahting, tenis, atletika, jahanje, veslanje plivanje. Svi sportovi su organizovani kroz **klubove**.

■ ŠOPING

Glavne ulice za šoping su Tsimiski, Venizelou, Agias Sofias, Ermou, Mitropoleos, Egnatias i M. Iosif. U manjim suvenirnicama moguće je cenkanje.

■ NOĆNI ŽIVOT I ZABAVA

Restorani, taverne, uzerije i pečenjare - nalaze se u Ano Poli, višem, starijem delu grada, ali i u modernim delovima istorijskog centra grada, kao i na Aristotelovom trgu i Trgu Elefterias. Za noćni provod postoji veliki broj klubova sa različitim izborom muzike.

■ RAZNO

Da vas ne zbuni: kada Grk kaže "ne" to ustvari znači "da", dok "ohi" znači "ne".

Solun

■ geografski položaj

Solun se nalazi na **severu Grčke**, na 40° 51' severne geografske širine i 22° 96' istočne geografske dužine.

■ jezik

Grčki

■ medicinske norme

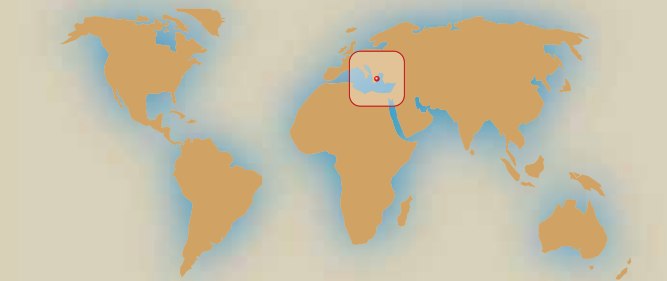
Nema posebnih medicinskih normi

■ populacija zemlje i grada

Grčka broj **10.964.020** stanovnika, a Solun oko **740.000**.

■ novac

Valuta koja se koristi je **euro**

■ kako stići do...

Jedan od načina da stignete do Soluna je avionom. Kompanija Olympic Airlines ima letove utorkom i subotom u 09.00 iz Beograda, u Atinu se stiže u 12.15. Iz Atine za Solun se polazi u 18.20 i stiže u 19.15. Cena povratne karte je 170 eura uz 129 eura za takse. Pošto se Solun nalazi u našoj blizini, do njega možete otići i kolima.

■ dokumenti

Od dokumenata su vam potrebni važeći pasoš i grčka **viza**

■ klima

Klima je **mediteranska**, pooštrena obližnjim planinama i severnim vetrovima.

■ vremenska razlika

+1 h

■ struja

230V, 50Hz

■ smeštaj

Solun raspolaže sa 70 hotela sa 9.000 ležajeva. Više o smeštaju možete da saznate na: **www.saloniki.org**, **www.HellasBookings.com** i **www.hotel-overview.com/greece**.

■ informacije

Korisne informacije o Solunu možete da nadete na: **thessaloniki-info.com**, **www.greekhotels.com/mainland/thessaloniki**

ki/info.htm i

www.thessalonikicity.gr

■ telefoniranje

Srbija i Crna Gora se iz Grčke bira tako što okrenete 00381 i pozivni broj grada bez nule. **Grčka se iz Srbije i Crne Gore** bira tako što okrenete 9930, i pozivni za Solun 2310.

■ kako se kretati kroz grad

Solun ima odlično razvijenu mrežu gradskih autobusa, koji vas mogu odvesti u bilo koji deo grada. Međutim, ukoliko želite grad da obidete što bolje savetujem vam da ga propešačite.